

NALOGA 4103B

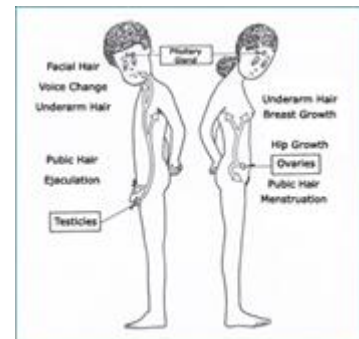
RAZVOJ V RAZLIČNIH RAZVOJNIH OBDOBJIH - MLADOST

DOJENČEK, MALČEK, OTROK, MLADOSTNIK...

1. Adolescenca ali mladostništvo se začne s spolnim dozorevanjem ali puberteto.

- A. Napiši, do katerih telesnih sprememb pride pri dekletih in fantih v puberteti. Pomagaš si lahko tudi s posnetkom.

Slika 5: Puberteta.

(Vir: <http://normalinlondon.wordpress.com/2010/02/04/not-such-a-little-girl-now/>)

2. Med najpomembnejšimi razvojnimi nalogami mladostništva je razvoj identitete.

- A. Preuči besedilo v učbeniku in preberi spodnje besedilo, natđ odgovori na vprašanja.
- Kakšna vprašanja si postavlja mladostnik?
 - Na katerih področjih oblikuje svojo identiteto?
 - Na kakšne načine oblikuje mladostnik svojo identiteto?

Na mladostništvo gledamo kot na obdobje v razvoju posameznika, kjer se iz otroka razvija odrasli. To pomeni, da je tu oblikovanje lastne identitete **osrednji in najpomembnejši** proces tega obdobja. Posameznik si identiteto oblikuje sicer celo življenje, vendar je proces tu najbolj intenziven in morda tudi najusodnejši.

Identiteto najlažje definiramo s tipičnim vprašanjem, ki si ga postavlja vsak posameznik - predvsem v obdobju mladostništva: **Kdo sem?** Na to vprašanje si odgovarjamo s pomočjo podvprašanj, ki se nanašajo na različna področja življenja:

- članstvo v različnih skupinah (Komu pripadam?)
- poklicna usmerjenost (Kaj delam? Kaj znam? Kaj želim ustvariti?),
- ideološko-vrednostna naravnost (Kaj mi je pomembno, vredno? Hierarhija vrednot. V kaj verjamem?),
- sprejemanje različnih socialnih vlog: sošolec, brat, sin, igralec, partner (Kaj sem komu? Kaj želim narediti za drugega?),
- spolna usmerjenost (Kdo me spolno privlači?).

Potek oblikovanja identitete

Identiteta se v mladostništvu oblikuje na več načinov.

1. **Modelno učenje:** Mladostnik **zavestno in nezavedno** opazuje druge ljudi in se od njih uči. Te ljudi imenujemo **modeli**. Mladostniku so modeli predvsem vrstniki in vzorniki iz medijev. Ne smemo pa zanemariti tudi starše, učitelje in konec koncev tudi trenerje, ki so mladostniku prav tako blizu in s svojim vedenjem ter pogledom na svet močno vplivajo na oblikovanje njegove identitete.

2. **Sporočila drugih:** Predstavo o tem, kdo smo, si v življenju ustvarjamo tudi na podlagi mnenj drugih ljudi o nas. V otroštvu si oblikujemo to predstavo predvsem na podlagi sporočil svojih staršev. "Ti si priden!" "Ti si moj!" "Ti si še majhen!" Takšnih in podobnih sporočil sliši otrok nešteto, že kar v enem samem dnevu. Tudi v mladostništvu ni nič drugače, vendar se tu pridružijo še sporočila učiteljev, trenerjev, vrstnikov. Prav sporočila vrstnikov, so za mladostnika vse bolj pomembna pri oblikovanju njegove identitete.

3. **Eksperimentiranje:** Tudi že omenjeno eksperimentiranje je pomembno "orodje" za oblikovanje identitete. S preizkušanjem različnih vlog se lahko mladostnik lažje odloča med tem, kaj bi postal, kaj mu je pomembno, komu pripada. S tem preizkušanjem naredijo tudi veliko napak, ki odrasle najbolj motijo: npr. menja tri športe v eni sezoni, bi treniral - ne bi treniral, bi šel na to ali ono šolo, menjuje partnerje... Pomembno je, da imajo čim širšo možnost izbire, da spoznajo več različnih vlog, ki jih je možno prevzeti v življenju. Tista odločitev, ki jo bo na koncu sprejel, bo tako bolj trdna (Vičič, 2002).

3. O oblikovanju identitete v svoji pesmi »Postan ti sam« govornita tudi glasbenika Murat & Jose.

Slika 6: Murat & Jose (Vir: <http://mtv.si/tv/mtv-express/mtv-express-murat-jose>)

- A. Poslušaj skladbo in napiši, kaj se jima zdi pomembno pri oblikovanju samega sebe. S katerimi njunimi sugestijami/mnenji/nasveti s se strinjaš? Do česa sta kritična? Kako se lahko mladostnik po tvojem mnenju upre temu, da je »tak kot so vsi, da sledi množici«?

4. V mladostništvu postane pomembna želja po neodvisnosti in samostojnosti.

- A. Napiši, na katerih področjih prakticiraš svojo neodvisnost in samostojnost, na katerih pa se prilagajaš drugim družinskim članom, predvsem staršem (namig: slog oblačenja, prostočasne dejavnosti, preživljanje počitnic, odločitev za poklic, ravnanje z denarjem, uporaba interneta ...).

5. Za mladostnike so zelo pomembni odnosi z vrstniki.

- A. Preberi besedilo v učbeniku in spodnje besedilo ter odgovori na vprašanja.
- Kakšni so pozitivni vplivi vrstniške skupine na mladostnika?
 - Kakšni so negativni vplivi vrstniške skupine na mladostnika?

Mladostniki se s svojimi vrstniki zbirajo v skupine glede na različne skupne interese (sošolci, soigralci, prijatelji v okolišu, mopedisti, rolkarji, plesalke itd.). Posamezen mladostnik hkrati pripada več skupinam. Vrstniška skupina postane mladostniku **referenčna skupina**. To pomeni, da je nanjo močno čustveno navezan, da v njej zadovoljuje veliko svojih potreb ter se z njo identificira, enači. V zgodnjem mladostništvu prevladujejo istospolne skupine, kasneje pa mešane po spolu.

Z vključitvijo in preživljanjem časa v takšni skupini pridobiva ogromno **novih izkušenj**. Predvsem izkušenj glede odnosov med ljudmi, npr. kako plodno sodelovati, učinkovito voditi druge, kako se prilagajati potrebam drugih, kako se pogajati, zavzemati za svoje interese itd. V skupinah vrstnikov tako preizkuša veliko novih vlog (prijatelj, sodelavec, nasprotnik, vodja, ljubimec, opazovalec) in jih počasi vedno bolj samozavestno prevzema. Ta pojav imenujemo **“eksperimentiranje”**.

Vrstniške skupine na mladostnika ne gledajo kot na otroka, pa tudi zahtev po pretirani odraslosti in odgovornosti ne postavljajo. To je za mladostnika v tem obdobju zelo pomembno in zato v njih dobiva občutek varnosti in bližine. V njih ima mladostnik **status enakovrednega** – pomanjkanje tega ga pri starših in v šoli velikokrat moti. Če imamo v mislih, da postaja odrasla oseba, je to povsem razumljivo.

V skupinah pridobiva ogromno novih vrednot, stališč in prepričanj. Začenja se tudi obnašati po nekih novih normah. Tako mu skupina “pomaga” pri izgradnji lastne identitete in samopodobe (Vičič, 2002).

6. Mladostniki se spreminjajo tudi na kognitivnem področju, saj se pri njih razvija abstraktno mišljenje.

- A. **Napiši, kaj je značilno za abstraktno mišljenje.**
- B. **Preberi opis značilnosti mladostnikovega mišljenja in poglej posnetek o mišljenju mladostnikov ter napiši, kako se pri tebi izraža zmožnost abstraktnega mišljenja.**

Mladostniki lahko razmišljajo o tem, kaj bi lahko bilo resnično, pri tem niso več vezani na konkretno zaznavo ali predstavo določene problemske situacije. Predstavljajo si lahko neskončno število različnih možnosti in so sposobni hipotetično sklepati, razmišljati o načrtih za lastno prihodnost in o svojih mislih, oblikovati sistem vrednot in lastnih teorij o življenju in svetu, analizirati moralne, filozofske in družbene probleme (Conger, 1991, Zupančič 1997, po Zupančič in Svetina, 2004).

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.